

الجلد الاول
من تفسیر تبيان و تفسیر مواكب

اشبو ترجمه تفسیری عینابی (محمد افندی) یک یوز اون ناربخارنده ترجمه به ترجمه ایوب اولوقنک کتابی اوزره کوزل برتفسیر وجوده کتوردی * خلوص نیتله تألیف اولندیفنندن اولقدر مقبول و معتبردر که هر کس بر نسخه سه نائل اولمخی غنیمت عد ایدر . ذاتاً بو بایده همت ایدن ایکی کیسه در بر بو ذات برده تفسیر مواكب صاحبی فرخ افندی بر تفسیر شریفلرک ایکیسزیده بردن باصغنی مستعینا بالله قصد ایتدک جناب حق توفیق احسان ایلده

ناشری

محمد مهدی

معارف نظارت جلیله سنک فی ۱۶ محرم سنه ۳۲۴ و فی ۲۷ شباط سنه ۳۲۱ تاریخلی ۵۰۸ و ۰۰ نومرولی رخصتنامه سیله طبع اولمشدن

در سعادت

(عارف افندی) مطبعه سی : سلطان بازبیده ولی الدین افندی کتبخانه سی التنده نومرو ۸۷

۱۳۲۴

عشر * سکن نجیبی کعب قولیدرکه طالمک عددین (وما یعلم جنود ربک الا هو) مصداقجه الله تعالیدن غیری احدینلز * مقاتل بن سلیمان ایدر اگر بن عالمی تفسیر اینسم بیک جلده محتاج اولیدمکه هر مجلدده بیک ورق اولیدی * لواقع الانوارده ایدر حق جل و علا آدم علیه السلامی براندیغی بالچندن بر مقدار آرتوب اندن نخله بی براندی و اندن دخی برسممه دکلو ارتبجق اندن برارض واسعه براندیکه اگر کرسی و سموات و ارضی و جنان و ماتحت الثری ایچنه قونسه برکیش صحرا به براغش حلقه مثالنده اولیدی * شیخ اکبر محی الدین بن عربی ایدر انده بجائیک و صفنده عقول عقلا حیرانلدر هر نفسده حق تعالی انده عوالم برادرکه تسبیحدرن انلره قنور کلز انلره الله تعالینک عظم قدر تلمی ظاهر اولوبدر محالات عقلیه دن اشیاء کثیره انده موجوده در علماء باللهک اول مسرح حیوانلر ایدر انده جولان ایدرلر و انده بسانین و جنات و معادن و حیوانات و اردرکه قدر بنی الله تعالیدن غیری احدینلز و دنیاده کی اشیاملی انده دخی وارددر جمله سی حی و ناطقدر و باقی اولوب هیچ برینه تبدیل و فنا برمز اول ارض اجسام طیفه بشریه بی قبول ایتمز اولوب اولسه عارفینک اکا دخولی ارواحله اولور اجسامله دکل چنانکه اکا دخول ایدرلر هیاکالرینی ارض دنیاده آلیقورلر و انده عجیبه النشاء بدیعه الخلقه صورتلر واردرکه اندن بو عالم دنیاه مشرف زقافلر باشنده طورلر عارفیندن بری که اکامراد دخول ایده ابتداهیکندن تجر دایدر و مقامی حسبنجه اول ارض حله لردن اکا بر حله کیورلر وانی اول ارضه قویوب الله تعالینک مصنوعاتن اکا کوسترلر و دیلدیکی مکانده استدیکی دکلو زمان اتی اکا بند برلر و جرو و سائر اشیاء که اکا و غرار سویلرین دیلسه سویلر و انده لغات مختلفه واردر اکا داخل اولنلر بالخاصه جمیعن فهم ایدر چن اول ارضدن حاجتن بتوره و کبر و موضعه رجوعن دیله رفیق ایله بورر حتی که ابتداده اول ارضه کردیکی زقاق باشنه وارر و اکنندن اول کیوریلن حله بی آلور و بری برلرله و داعلشوب عارف کیدر اول انده قالور و انده مسک از فردن برارض واردر که اگرانی بودار اهلی شم ایتسه هلاک اولیدی و انده یومشاق قرمزنی التوندن دخی ارض واردر که اشجار و ثمار و سائر اشیاء سی جمله التوندن برکسه انک یمشندن آلوب بیدسه انده بر مرتبه طراوت و لذت و رایحه طیه و نعومت بولور که و صافلر اتی وصف ایده مز و انک یمشنده اولان نقش بدیع و زینت غریبه بی نفوس نخیلل ایده مز و بزیم عندمزه کی یوم و احد زمانی انلر عندنده سنین متعدده در و انده آتی کوشدن برارض دخی واردر که اشجار و ثمار و انواع ثمار و اهلنک اجسامی جمله کومشندن و اگر انک ثمارندن برشی تناول اولنسه شول وصفه کلز طم و رایحه طیه بولنور و انده کافور ایضدن برارض دخی واردر اندن بعض اماکن حرارتده ناردن اشددر لکن انسان اکا کیرسه احراق ایتمز و انده بعض اماکن معتدله در و بعضی بارده در و انده زعفرانندن برارض دخی واردر اهلی انبساط و بشاشنده سائر ارضین اهلندن زیاده در انلره ورود ایده بی استقبال و اجلال ایدرلر و انک مطعوماتی عجایبنددر که اندن برشی قوپارلسه اول حینه کورر سننکه برینه انک نظیری بت بر حیثیله که اتی قوپارانک اکا شعوری اولمز و بالجمله انده نقص کورلمز و نساننک حسنی بر مرتبه ده در که جمنده کی حوریلرک حسنی انلره نسبت اولنسه نساء آدمیه نک حسنی

(حوریلر)

اعلم دینک اوله دیمش و بعضیلر بو حروف مقطعه نک جمله سی اسم سوره اولوق کرک دیمش بونده و سائر سوره لر اولنده اولان حروف فائده اقوال و توجیهک و فرقی اولمعه بو مختصرده بو قدرجه قید اولندی * (ذک الکتب لاریب فیه هدی للمتقین) بو کتابده یعنی قرآنده قطعا شک و شبهه یوقدر که جناب حق کتب متقدمه ده انزالیه و هد ایلدیکی کتاب کاملدر متقیلر ایچون یعنی کبار و فواحشندن صاقنلر ایچون دلیل و یول کوستر بیدر * (الذین یؤمنون بالغیب و یقیمون الصلوة و یمارزقناهم ینفقون) اول کسینه لر که غیبه یعنی حق تعالی به و ملکله و قیامته و قضا و قدره کورمکسزین ایناورلر و بش وقت نمازی شرائط و آدابیله ادا ایدرلر و آنلره احسان ایلدیکنمز رزق لردن اهل و عیال و اقربا و فوکشو لرینه و سائر مستحقاره نفقه و برلر * (والذین یؤمنون بما انزل الیک و ما انزل من قبلك و بالآخرة هم یوقنون) و اول کسینه لر که سکا کوندر یانه یعنی قرآنه و سنندن مقدمه کی پیغمبرلره

(التي اسم نحر رايدر ۱ سورة فاتحه ۲ سورة الحمد ۳ سورة الشكر ۴ سورة الم القرآن ۵ سورة ام الكتاب ۶ سورة المنه ۷ سورة القرآن العظيم ۸ سورة واقه ۹ سورة الكافيه ۱۰ سورة مجزیه ۱۱ سورة منجيه ۱۲ سورة الاساس ۱۳ سورة الشفاء ۱۴ سورة الرقية ۱۵ سورة السؤال ۱۶ سورة الدماء ۱۷ سورة تعلم المسئلة ۱۸ سورة التلقين ۱۹ سورة السر ۲۰ سورة الصلوة ۲۱ سورة المكافاة ۲۲ سورة الوافيه ۲۳ سورة مجمع الاسماء ۲۴ سورة الثناء ۲۵ سورة الكنز ۲۶ سورة سبع المثاني * اشبو سبع المثاني تسميه سي يدي آيت اولديغنده اتفاق اولنوب انجق مثاني قو لنده بعضيلر ايكي دفعه نازل اولديكه اولامكة مكر مده بعده مدينة منوره ده فضيلت سوره بيان اولندي ديمشروالحاصل بومثاني قولنده اقوال واختلاف كثيره اولمنله بو مختصرده بو قدرجه رمز اولندي اما يدي آيت اولديغنده لذي الاتفاق بسمله سوره دن اولد يغنده اختلاف واقعدر مدينة وبصره وشام قراري بسمله فاتحه دن اوليوب (انعمت عليهم) ده وقف ايدوب آيت

ايدر الله تعالينك درت بيك اسمي واردر آت بيكي قرآنده واخبار صححه ددر ويكي نورانده ويكي انجيلده ويكي زبورده در * دينديكه بيكي دخی لوح محفوظه قالب بشر طالع واصل اوليوبدر * دينديكه علومك كليسي كتب ثلاثه تواره وانجيل وزبورده مندرج در وبواج كتابك علومي قرآنده وقرآنك علومي فاتحه ده وفاتحه نك علومي ﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾ ده وبسمله نك علومي بسم اللهك باسنده درج اولمشدر * زيرا جمله علومدن مقصود عبدك رب تعالي به وصوليدر بايسه الصاق ايجوندر عبدي رب جل شانبه الصاق ايدرکه اول كمال مقصوددر * لواقح الانوارده ايدر علوم مهايكه دندرکه كشف ايجون وياقلوب ناسده تحصيل جاه ايجون اسماء الهيهيه مداومت ايدو وناسه تخيل ايدوکه اول حالت انك طريقه سلوكننده صدقندن اوله * ايمدي اول ظن كاذبدر زيرا بعض شئي كاهي صاحبه بالخاصه ويريلور اول اني تقريبات حقندن صانور والحال اول دواء مسهل كيدرکه آوان استعمالده آني اسهال ايدر استعمالني ترك ايتسه اسهالي كسييلور بي فائده اوور ﴿الحمد لله﴾ جميع محامده واثنيه اول كرك عينيه وعرضيه در خلقك باحق مبعودي الله تعالي ايجون ثابتدر انكله عبادينه حمدك كيفيتن تعليم ايدوب كانه الحمد لله ديكرز ديدى * تفسير رازيده ايدر پيغمبر عز عليه السلام ديمشكه چقن الله تعالي عبادينه بر نعمت ويروب اول عبد الحمد لله ديه الله تعالي ديرکه نظر ايدك اشبو عبديه كيم بن اكا عندمه قدرى اوليان شئي ويروب اول بكا شول كمال نفاستندن قيمتي نهاينده بر شئيله مكافات ايتدى * يعنى چقن حق تعالي بر عبده اشياء معتاده دن بر شئي انعام ايدو مثلا آج ايسه طيوره صوسز ايسه قاندره چيلاق ايسه كيوره واول عبد الحمد لله ديه معناسي اولدرکه هر حمدك حامدين بري آني ايتان ايتوب لكن عقل حكمنجه وجودده دخولي ممكن اوله انك جمله سي الله تعالي ايجون ثابتدر اشبو حمدده داخل اولور جميع محامدك اني ملائكة عرش وكرسي وسكان سموات ذكر ايلدى ودخی جميع محامدك اني آدم عليه السلامدن محمد عليه السلامه كلجه كچن انبيا اني ذكر ايلدى ودخی جميع محامدك اني جميع اوليا وعلماء وجميع خلق ذكر ايلدى ودخی جميع محامدك ذكر اوليسردر شول وقته دكين كه اهل جنتك آخر دعوازي ﴿الحمد لله رب العالمين﴾ اولور * واشبو محامدك جمعي متباهيه در نهايتسز اولان محامد اولدرکه خلق ابد الآباد شمدن كبروده ذكر ايديسرلدر * ايمدي بونهاي اوليان محامدك اقسامى عبدك ﴿الحمد لله رب العالمين﴾ ديديكى قولنده داخلدر وبوباده بردخی آخر قول واردرکه الله تعالينك دنيا ده عبدينه ويردكي نعمتلى نهايتلور اما كه عبدك الحمد لله ديو حمدى نهايتسز در چنانكه نهايتسز دن نهايتلو ساقط اوله باقيسى نه نهايتسز اولور * ايمدي چقن بر عبد بر نعمت مقابله سنده ﴿الحمد لله﴾ ديه انكچون نهايتسز طاقتلر قيلور اوله اولسه انكله ثواب آلوب وخير سرمدى به مستحق اولور تاكه اول نهايتسز طاقتك جزاسي دخی نهايتسز سعادت اوله ﴿الحمد لله﴾ بر كلة جليله شريفه دركه ذكرى ايجون محلله رطابت لازمدر تاكه اندن مقصود حاصل اوله شيخ سري السقطيدن حكايه اولنورکه اول بر كره الحمد لله ديديكچون اوتوز ييلدنبرو استغفار ايدرمد ديدى

فاتحه دن ونه سائر سوره لردن آيت دكلدر ديدى * محفلرده يازلمسى سوره لر بيني فصل ايجون وتبركا آنكله ابتدا اولنسون ايجوندر ديدى كه امام ابو حنيفه واتباعي اكا ذاهبلردر اول اجلدن آنلك عندنده نماز دن اول جهرايله اوقونوز وبعضيلردخی آني فاتحه دن وهر سوره دن ايتدر ديدى كه امام شافعي واصحابي ذاهبلردر اول اجلدن قرائتي جهرا اولنور نماز لرده آنلك عندنده اولدخی جهرايله اوقونوز * ابن عباس رضی الله عندهن مر ويدر ديمشدرکه بر كيمسه كيم بسمله بي ترك ايدو كتاب الاهدن بوزاون درت آيتي ترك ايدو * امام رازي نفسيرنده ايدر امام شافعي رحمه الله ديديكه بسمله شريفه سوره فاتحه اولندن بر ايتدر نمازده فاتحه ايله بيله انك دخی قرائتي واجب اولور * امام مالك رحمه الله و«اوزاعى» ديديكه اول سوره نلندن غيريده قرآن دن دكلدر نمازده نه سراً ونه جهرا اوقونوز الاقيام رمضانده قرائت اولنور * اما امام ابو حنيفه اول نمازده اوقونور ديدى لكن انك سوره اولنده آيت ايدوكن ويا دكل ايدوكن ذكر ايتدى * امام احمد بن حنبل ديديكه اول فاتحه دن بر ايتدر والابوكه هر ركعده سراً اوقونوز مدينة وبصره قراسي وكوفه فقها سي ديديلرکه اول فاتحه دن دكلدر ومكه وكوفه قراسي وحجاز فقها سنك اكثرى ديديلرکه اول فاتحه دن آيت دكلدر بلكه اول ابن المبارك قوليدر ابو هريره رضی الله عندهن مر ويدرکه پيغمبر عز عليه السلام ديديكه فاتحه الكتاب يدي ايتدر اولي بسمله شريفه در ابو هريره رضی الله تعالي عنه ايدر مسجده پيغمبر عز عليه السلام ايله ايدم بر رجل كلوب نمازه طوردي تهودنصكره ﴿الحمد لله رب العالمين﴾ ديدى پيغمبر عز عليه السلام آكا خطاب ايدوب بيلزميسنكه ﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾ سوره حمد دن بر ايتدر اولكه آني ترك ايدو اول سوره دن بر آيت ترك ايدو حالبوكه فاتحه سز نماز اولمز فاتحه دن بر آيت ترك ايدنك نمازي باطل اولور * روايت اولنديكه معاويه رضی الله عنه مدينة به قدوم ايدوب ناسه بر نماز قلو ويرديكه انده قرائت جهرا اولنوردي فاتحه بي بسمله سز اوقودى نماز دن فارغ اوليحق هر جانبدن مهاجرون وانصار اكاندا ايدوب فرآنه باشلديغنده بسمله اوقومدك يوخسه اونوتدكي ديديلر اوليله اولسه اول نمازي اعاده ايدوب فاتحه بي بسمله ايله بدأ ايتدى اشبو خبر دلالت ايدرکه صحابه نك اجماعيله بسمله شريفه فاتحه دن بر آيت اوله ﴿قال النبي عليه السلام كل امرئى بال لم يبدأ فيه بسم الله فهو ابتر﴾ پيغمبر عز عليه السلام ايدر هر امرئى بال كه بسمله ايله بدأ اولنيمه اول ابتردر حالبوكه ايماننصكره اعمالك اعظمي نمازدر * امدى انده فاتحه بسمله سز اوقونجق ايجاب ايدرکه اول نماز ابتر اوله ابتر لفظي ايسه غايتده نقصان وخاله دلالت ايدر * امدى بودخی انك فاتحه دن اولوب نمازده قرائتي واجب اولور ايدوكنه دليلدر * امام ابو يوسف ومحمد وحسن بن زياد امام ابو حنيفه رحمه الله دن روايت ايتديلرکه چقن مصلي هر ركعتك اولنده قرائت ابتدا سنده بسمله بي اوقورسه سوره اولرنده اوقومسى واجب اولمز لكن هر سوره اولنده اوقورسه كوچك ايدر سوره توبه قتال امريخي مشتمل اولد ايجون اولنه بسمله يازلمشدر * اوله اولسه ذبح عندنده سنت اولدرکه ﴿بسم الله الله اكبر﴾ ديتله يوخسه ﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾ ديتلميه * زيرا قتال وقتل وقتنده لايق دكلدر رحمان ورحيم ذكرى

حامد زيرا اسم رحيمى جناب حق دن غيرى به اطلاق ممكندر ديمشدر خواجه پارسا وامام اجل رحهما الله بيور مشاركه رحمن جهلك رزقنى احسان ايد بيجدر رحيم مؤمنلك كناهنى عفو ايد بيجدر رزق باينده رحمانننه اعتماد ايله كندو كسبكه طيانمه اما كسي دخی براقه كه كاهل اوليه سن كناهكك عفوئده رحمانكنه اعتماد ايله كندو ملكه طيانمه اما على دخی ترك ايله كه غافل اوليه سن امام زجاجى معانى القرآنده رحمن عبرانى ورحيم عربدر ديمش غالباً زمان جاهليتده قرش رحمن لغتى بيلزلايمش تيبانده ﴿الرحمن﴾ دنيا ده كافه خلقه رزق ونفع ايصاليه رحمت ايد بيجدر ﴿الرحيم﴾ قيامته خاصه مؤمنلك حقوبته مستحقلىنى عفو وجنته ايصاليه رحمت ايد بيجدر ديمش * ﴿الحمد لله رب العالمين﴾ از لدن تالبدو دك جمله اولمش واوله حق حمد وثنا تمام وكايله جميع طالمريكه انس وجن ووحوش وطيور وسباع وسائر حيوانات برى وبجربى بي بر ايدى وبسليجى وايشلرني ترتيب ايدىجى

دیدیکم * اذا قام احدکم الى الصلوة فليتوضأ كما امره الله ثم يکبر فان کان معه شیء من القرآن فليقرأ وان لم یکن معه شیء من القرآن فليحمد الله وليکبر * چنان بریکز نماز قیلق مراد ایده الله تعالینک امر اتدیکی کیفیت اوزره آندست آلوب تکبیر ایله نمازه باشسون اکر قرآندن بیلدیکی واریسه آنی او قوسون واکراندن بیلدیکی یوغیسه الله تعالی به حمد و تکبیر ایلسون واکر قرآندن واذ کار عربه دن بیلدیکی یوغیسه امام رازی ایدر ایمدی اول قادر اولدیغی لسانله الله تعالی بی ذکر ایتمکه امر اول نور زیر پیغمبر یز علیه السلام دیمشدرکه * اذا امرتکم بشیء فأتوا منه ما استطعتم * چنانکه بن سزه برشیء امر ایدم اندن قادر اولدیغکنز شیئی ایشلیکنز * اذ کار نوویده ایدر اکر فاتحه بی کوچک بیلزسه اول دکو بی قرآندن انک غیری کوچک بیلدیکن او قوسون واکر قرآندن هیچ برشیء کوچک بیلزسه اذ کاردن تسبیح ویا انک مثانی فاتحه ناک آتیری دکو دیسون واکر اذ کاردن دخی برشیء کوچک بیلزسه اکر تعلم ایده جک دکو زمان یوغیسه فاتحه بی او قویه جق دکو زمان قیامند نصکره رکوعه وارسون تعلمده تقصیر اتمامش ایسه اول قلدیغی نماز کفایت ایدر تقصیر اتمش ایسه اعاده سی واجب اولور وهر تقدیر اوزره تعلمه امکان اولدیغنه بناء فاتحه بی تعلم اکا واجب اولور واکر فاتحه قرائتن عربیه ایله کوچک ایتزسه عجمیه ایله قرائتی جائز اولز زیرا اول عاجزدر بیلدیکن کتوره

سوره بقره مدینه در الا ایکی آیت که اول * فاعفوا واصفحوا * ودخی * لیس علیک هدام * مکیه در و آتیری ایکیوز سکمان بش ویا التی ویا یدیدر

بسم الله الرحمن الرحيم

(الم) معالم التنزیله ایدر حروف هجاکه اشوسوره و سائر سوره لر اولنده در متشابهاتندرکه الله تعالی انک عملیه استثنای ایدویدر قرآنک سریدر ظاهرینه ایمان کتوروب علمنی الله تعالی به حواله ایدرز آنی ذکرک فائده سی اکا ایمان طلبیدر ابوبکر الصدیق رضی الله عنه ایدر هر کتابده الله تعالینک سری وارد وقرآنده سری سورهلر اوائلنده کی حروف هجادر * دینلدیکه انک هر بحر فی اسماء الالهین بر اسمک مفتاحیدر * الف * الله * و * لام * لطیف * و * میم * مجید اسمنه مفتاحدر دینلدیکه * الف * الله تعالینک آله و * لام * لطفنه * و * میم * ملکنه اشارتدر (ذک الکتاب) اشو شول کتاب کاملدرکه انک انزالیه سکا وعد ایتدم (لاریب فیه) انک الله تعالی عندندن ایدوکنده شک یوقدر (هدی للمتقین) اهل تقویه رشد و بیاندر وهدادن مراد اولشیدرکه انسان انکله مطلوبنه بر رومتق اولدرکه شرک و کبائر و فواحشدن صاقنه حدیثده کلدیکه تقوانک جمعی * ان الله یامر بالعدل والاحسان وابتاء ذی القربی وینهی عن الفحشاء والمنکر والبغی * قولنده ذکر اولمشدر * سهر بن خوشب ایدر متقی اول کسنه درکه باس اول نور شیدن صاقنوب لابس اولان شیئی ترک ایده متقیلری ذکرله تخصیص انلری تشریف ایچوندن ویا هدایت ایله انتفاعلندیچوندن (الذین یؤمنون بالغیب) شونلرکه حال غیبده پیغمبر یز علیه السلام خبر بردیکی بعث و جنت و نار وغیری تصدیق ایدرلر وایمانک حقیقی قلبه تصدیقدر اول شریعتده قلبه اعتقاد ولسانله اقرار و ارکانله عملدر و اقرار و عمله ایمان دینلدی شریعتدن اولدیغی مناسبته و اسلام ایسه خضوع

شقاوت ازلیله لری موجبجه
 ینه شعله برقی غائب ایدوب
 تاخر و تردد ده اولورلر
 (یا ایها الناس اعبدوا ربکم
 الذی خلقکم والذین من
 قبلکم لعلکم تتقون) ای
 طامه انسان سزری و سزدن
 مقدم اولنلری یوقدن وار
 ایدوب خلق ایدن ربکنز
 عز شانیه اول رجا ایله
 عبادت و طاعت ایدک که
 متقیلردن اولوب عذابندن
 خلاص اوله سز * تپانده *
 ابن عباس رضی الله عنهما دن
 روایه بو خطاب عوم ناسه
 در بوندن صکره قرآنده
 نه محله * یا ایها الناس *
 خطابی کلورسه مراد اهل
 مدینه در دیو نحرر ایدر
 (الذی جعل لکم الارض
 فراشاً و السماء بناء و انزل
 من السماء ماء فاخرج به من
 الثمرات رزقا لکم فلا تجعلوا
 لله انداداً و انتم تعلمون)
 اول الله تعالی که بر یوزینی
 سزک نفع و فائده و راحتکنز
 ایچون دوشه دی و سمایی
 سزه سقف بنا ایلدی و اول
 کوکدن سزه فائده لو صو
 کوندردیکه انکله سزه
 رزق ایچون انواع میوه
 و نبات چیقاردی ایمدی
 حق تعالی ایچون قطعاً
 شریک طوتمیه سز بیلور

حوریلر حسننه نسبت کبی اولور و آنرده تکلیف الهی یوقدر بلکه تعظیم حق اوزره مجبورلدر
 حتی انک خلافنی قصد ایتسه لر استطاعتلری اولمز و بنالرینک بعضی همتلردن پیدا اولور
 و بعضی ایسه دنیاده کی کبی آتله استادلر دوزر و دریالری بری برینه قارشیز کورر سنکه الثون
 دریاسی دموردر یاسنه مجاور ایکن برینک صویندن اول برینه برقطره کیرمن مع ذلک حرکت
 و سیلانده هوادن زیاده رقیق و لطیفدر و صفاسی بر مرته ده درکه دو ایندن برشیء اول ارضکه
 دریا انک اوزره جاریدر ناظره خفی اولمز و صوینده بر اذت و راجحه طیبه و اردرکه هیچ بر مشرویده
 اول بولمز و صافی نباتات کبی تناسلر ارضندن بتیزم عنده زده حشرات تکونی کبی ارضندن تکون
 ایدر یوقسه جماعله نازل اولان مادن ولد منعقد اولمز * زیرا که مجامعنلری مجرد شهوت و نهم
 ایچوندن و اما مر اکباری را کیک ارادتی حسبجه کاهی کبیر و کاهی صغیر اولور و قیچن بر بلده دن
 بر بلده آخره سفر ایتک مراد ایتسه لر برو بگردن قنغیسنده اولورسه یوررلر بر مرته سر عتله کیم
 اکا کوزلر ایشیز و خلقنک احوالی متفاوته در بعضنه شهوات و بعضنه ایسه تعظیم جناب حق غالب
 اولور و مدینه لرینک قپولری اوزره احجار یا قوتیه دن عقود واردرکه اندن هر بر حجر بشر
 یوز ذراعدن زیاده اولور و انده کونشمن نور و ظلمت واردرکه بری برین تعاقب ایدوب انکله
 زمانی بیلورلر لکن ظلمتلی مدرکک کوزینه حجاب اولز نور حجاب اولدیغی کبی و شحنا
 و عداوتسز بری برلینه غزا ایدرلر یچن بگردن سفر ایدوب غرق اولسه لر اوزر لرینی صو
 باصدمز بلکه یوریه رک کناره چیقارلر و اول ارضک خصائصندنرکه ملک نزول ایتز مکرکه
 انک اهلندن و یا اهل دنیادن انده بولنانک بری وفات ایده و انده کعبه واردر اهل آنی طواف ایدر
 کسوه سزدره مکه ده کی بیت شریفدن بیو کدر درت دیرکودر آنی طواف ایدنره سو یلر و بیلدککاری
 علومی انلره افاده ایلر و انده طپراقدن دریا واردر صو کبی جریان ایدر و اول دریا ده طاشلر
 واردر بری برلینه منضم اولوب سفینه اولور و اول دریادن سفر مراد ایتسه لر اول سفینه به
 کوروب اول دیاردن دیلدککاری بلاده کیدرلر و اول ارضده مدائن النور دیو مدینه لر واردر
 طرفیندن اکا دخول ایتز مکر اولکله مصطفی و مختار اوله اول اون اوچ مدینه در بری برینک
 ارزره بنا اولنوبدر غایتده کوچکی اک اشاغیده بیوکی انک اوزرنده بو ترتیب اوزره انک بیوکی
 اک اوستنده در و اول مدائنک غایتده کی کوچکن بررا کب اوچ ییلده قطع ایده مز و انده ملوک
 واردرکه لطف و احسان صاحب ایدر انلرک برینه تالی دینور ذکر الهی اکثری اتی تدبیر
 مملکتندن آلیقبوبدر و برینه دخی ذوالعرف دینور اول ارض ملوککنک عظیمدر و سائر ملوکدن
 اکا چوق رسول کلور کثیر الحکره هین ولیندر هر احد اکا و اصل اولور غضبته هیچ شیء قائم
 اولمز حق تعالی اکا بر مرته قوت و یرو بدرکه وصفه کلز و اول ارضک دریاسنک ملکنه ساح
 دینور اتی قصد ایدنه مجالستی آزددر و انک جانبنده بر سلطان عظیم واردرکه اکا سائق دینور
 اکا وفد داخل اولسه مجاسندن طورر آتک قدومه سرور اظهار ایدر اول وفد اکا سؤال
 ایتزدن اول انک جمیع حوائجن تورر و دیرکه کراهت ایدر مکه سائلک و جهنده کندی مثل
 مخلوق ایچون سؤال مذاقن کورم غیرت ایدرین که الله تعالیدن غیری احد ایچون تدلل ایدلیه
 و انده بر ملک آخر واردرکه اکا قائم بامر الله دینور قلبنه الله تعالینک عظمتی استیلا ایتسیله

کوندربلنه یعنی توریه و زبور
 و انجیل و صحف سائریه
 و آخرته که قیامته شبهه سز
 یقیناً اینانورلر (اولنک
 علی هدی من ربهم و اولنک
 هم المفلحون) بو ذکر
 اولنان کسنه لر برلری جل
 شانک توفیق و مددندن
 طوغری بول اوزره درلر
 و اول گروه عقابدن فلاح
 و نجات بولوب درجات
 ثوابه نائل اولمشلر در بو یچن
 آیات شریفه لر اهل اسلام
 و اهل کتابدن عبدالله
 بن سلام و اصحابی رضی الله
 عنهم کبی مؤمنلر شاننده
 وارددر بو مؤمنلری
 مدحدن صکره کفارک ذمده
 بیورر * جواهر التفسیر ده *
 بوندن صکره کله جک اون
 درت آیات کریمه مشرک
 و منافق و کفار حقنده اون
 درت ذمیه و عقاید خبیثه
 لرینی که دعوی باطل الدائمق
 مرض قلب جهل خلاف
 افساد سفاهت طغیان استغزا
 سرکردانلق زیانکارلق
 صاغراق داسزلک کورلک
 طالربنی شاملدر دیو محرر
 در * (ان الذین کفروا
 سواء علیهم انذرتهم ام لم
 تنذرهم لایؤمنون) تحقیق
 اول کسنه لر که نور
 ایمانی ظلمت شرک ایله

ليبعث الله عليهم العذاب حتما مقتضيا فيقرأ أصبى من صبيانهم في الكتاب الحمد لله رب العالمين
 فيسمع الله تعالى فيرفع عنهم العذاب اربعين سنة * حق جل وعلا برقوم اوزره عذابن كوندره
 مکتبده کی صبیانلردن بری * الحمد لله رب العالمین * سوره سن او قویحق قرق ییل انلردن عذابن
 قالدیره * فصل * امام رازی تفسیرنده ایدر امام شافعی قول جدیدنده ایدر مقتدی به قرائت
 واجب اولور کرکسه امام قرائتی اسرارو یا جهر ایتسون و اول قول قدیمنده ایدر امام اسرار
 ایتدیکنده مقتدی به واجب اولور جهر ایتدیکنده دکل که اول امام مالک و ابن المبارک و احمد
 قولیدر امام ابوحنیفه ایدر امام آردنده هر حالده قرائت مکروه اولور لکن بزم ایچون بر نیجه
 وجه واردر * اولکیسی حق تعالینک * فاقروا ما تیسر من القرآن * قرآندن سزه میسر اولانی
 او قویکز دیو امریدر که منفرد و مأمومه متناول اولور * ایکنجیسی پیغمبر علیه السلام نمازده
 او قوردی * و تبعوه امر الهی مقتضاسیجہ اکا اتباع زه واجب اولور مکرکه مأموم اولمی
 اندن منع ایدر دنبله الابوکه اکا معارضه اولور * او چنجیسی * و اقیوا الصلاة * صلاحی اقامت
 ایدک دیوقولی مجموع افعال ایله امردر که پیغمبر علیه السلام اتی ایشلردی انک نمازده کی افعالندن
 بری فاتحه یی قرائت ایدی ایدمی * اقیوا الصلاة * دیو امرده فاتحه قرائتی داخل اولور *
 دردنجیسی پیغمبر علیه السلام * لاصلوة الا بفتح الکتاب * دیوقولی فاتحه سز اولان نمازی
 نفی ایشلدر اکر دینورسه که بوخبر حال انفراد مخصوصدر زیر اجار پیغمبر علیه السلامندن
 روایت ایدر دیمشکه * من صلی صلوة لم یقرأ فیها بام القرآن فلم یصل الا ان یکوز و راء الامام *
 برکسه که نماز قیلوب انده فاتحه یی او قومیه اول کئی نماز قلامشدر مکرکه امام آردنده اوله
 دینورکه اشبو حدیثه طعن اولمشدر * بشنجیسی پیغمبر علیه السلام حضرت تالینک اعمال صلاحی
 تعلیم ایتدیکی امرانی به * ثم اقرأ ما تیسر معک من القرآن * اندن سکا قرآندن میسر اولانی
 او قوغل دیوقولیدر کم اول منفرد و مأمومه متناول اولور. النجیسی عبادت بن الصامت رضی الله
 عنهدن مرویدر دیمش که بر صباخ نمازنده پیغمبر علیه السلام آردنده ایدک اکا قرائت ثقیل
 اولوب فارغ اولدیغنده دیدیکه * لعلمکم تقرؤن خلف امامکم فلنا نعم یارسول الله فان لاتعلموا
 الابفاتحة الکتاب لانه لاصلوة لمن لم یقرأ بها * بوخسه امام مکرز آردنده او قور میسزدیدککه نعم
 یارسول الله او قورزدیدیکه فاتحه دن غیر بسن او قوم مکرز برانی او قومیه نیک نماز دکلدن *
 یدنجیسی ابوهریره رضی الله عنه ایدر پیغمبر علیه السلام دیدیکه * من صلی صلاة لم یقرأ فیها
 بام القرآن فهی خداج فهی خداج غیر تمام * برکسه که قلدیغی نمازنده فاتحه یی او قومیه
 اول نماز ناقصدر ناقصدر تمام دکلدن * سکننجیسی ابوهریره رضی الله عنه پیغمبر علیه
 عامیه السلامندن روایت ایدوب دیدیکه * ان الله یقول قسمت الصلاة بنی و بین عبدی نصفین * حق
 جل و علا در که نمازی بنله عبیدم بیننده ایکی نصف ایتدم بیان ایتدیکه انک نصفی نمازک لوازمندندر
 و نصفی ایه قرائته حاصل اولور ایله اولسه فاتحه قرائتی لوازم صلاندن اولمی واجب اولور
 اشبودایل کرک منفرد و کرک مقتدی نمازی حقه قاندر * طفوزنجیسی عبادت بن الصامت رضی الله
 عنه ایدر پیغمبر علیه السلام صلوات جهریه دن برین زه قیلوب اندن صکره زه اقبال ایدوب
 دیدیکه * هل تقرؤن اذا جهرت * قلنا نعم قال وانا قول مالی نیاز عنی القرآن ولا تقرؤوا بشی من

کلنی قبول ایدر و یا هیچ برنی قبول ایلز اما انک اول صفقه ده کین قبول ایدوب و کین رد ایتسه جائز
 اولز بونده دخی آنجلیندر چقان عبد * ایاک نعبد * دیه جمیع عابدلرک عبادتن الله تعالی به عرض ایدر
 انک کر منه لابق دکلدن که بعضنی بعضندن تمیز ایده اما کلنی رد ایتسی جائز اولز زیرا * ایاک نعبد *
 قولنده ملائکه و انبیا و اولیانک عباداتی انده داخل اولوبدر و کلنی قبول ایتدیکی تقدیرجه
 اول قائلک دخی عبادتی انده داخل اولوبدر غیرک عباداتی قبولیله انک دخی قبول اولور و الله
 اعلم * کانه عبد دیمش اولور که الهی اکر عبادتم مقبوله دکل ایه سی رد ایتسکل زیرا بو عبادتده
 بن یا لکنز دکل بلکه کثیرلر زواکر بن اجابت و قبوله مستحق دکل ایه سائر متعبدینک عبادتن
 سکا شفیع ایدینورم انلرک عبادتی حرمتنه بنم عبادتمی دخی قبول ایله * اهل تحقیق ایدر
 عبادت ایچون اوچدرجه واردر * اولکیسی بودر که الله تعالی به وسیله ایتسیدر اول کسه که
 احوال خلقدن بر شی بالذات مطلوب ایدینوب حق تعالی پی اکا وسیله ایده اول خسیسدر
 * ایکنجیسی بودر که الله تعالی به عبادتی آنکیچون اوله که عبادتیله ویا تکالیف الهیه یی قبوله ویا
 اکا انتساب ایله تشرف ایده اشبو درجه اولکیدن اعلادر لکن بودخی انجلین خالصه دکلدن
 زیرا که بالذات مقصودی الله تعالینک غیریدر اکر چه عبادتله تسمیه اولنورسه ده * او چنجیسی
 بودر که الله تعالی به عبادتی اول اله و خالق اولوب اول اکا عبد مخلوق اولدیغیچون اوله و الوهینک
 موجبی هیت و عزتدر و عبودیتک موجبی خضوع و ذلتدر ایدمی عبودیتده اشبو درجه
 اعلا می مقامات و اشرف درجاتدر اول اجلدن مصلی نماز اولنده * اصلی لله * یعنی الله ایچون
 نماز قیلورم دیونیت ایدر حتی اکر الله تعالینک ثوابیچون و یا عقابندن امین اولدیغیچون قوروم دپسه
 نمازی فاسد اولور (اهدنا الصراط المستقیم) بزنی تثبیت ایت شول صراط اوزره که انکله
 مطلوبه اربشیلور اول بر طریق واضحدر که انده اعوجاج یوقدر انکله مراد اسلامدر
 ودخی قرآن و ایچنده کی آداب و احکامدر تفسیر رازیده ایدر دینورسه که نیچون (اهدنی)
 دینلدی بلکه اهدنا دینلدی اکا ایکی وجهله جواب ویریلور * بری بودر که دعا اعم اولسه
 اجابته اقرب اولور اول اجلدن بعض علما تلامذه سنه دیردیکه درسه باشلیدیغی کزده دیکیز که
 رضی الله عنک وعن جماعة المسلمين یوخسه دعاده رضی الله عنک دیمکله بنی تخصیص ایتدیکز
 زیرا جائزدر که یا لکنز بکا ایتدیکز دعا قبول اولیه اما بنله بیله مسلون دخی ذکر اولنجیق لاید
 انلرده بر اجابته مستحق کسنه بولنور قچانکه انلردن بری حقه دعایی حق تعالی روا ایده
 اکرم الا کرمیندر باقیسنی دخی قبول وروا ایدر رد ایتز * پس بو اجلدن دعا ایدنه سنت
 اولدیکه ابتدا پیغمبر علیه السلام صلوات ایدن دعاسین دینیه بعده پیغمبر علیه السلام صلواتله
 کلامن ختم ایلیه زیرا که حق تعالی پیغمبر علیه السلام اولان صلواتی روا ایدر وقتا که دعانک
 اولی و آخری روا اوله تمنع اولور که وسطنده کی شیئی رد اولنه * ایکنجیسی اشبو هدیاتدر که
 * قال النبي علیه السلام ادعوا الله بالسنة ما عصيتوه بها قالوا یارسول الله ومن لنا بتلك السنة
 قال يدعو بعضکم لبعض لانک ما عصیت بلسانه وهو ما عصى بلسانک * پیغمبر علیه السلام
 ایدر الله تعالی به دعا ایدک شول لسانلرله کیم انکله الله تعالی به عصیان ایتدیکز * دیدیلر که
 یا رسول الله انک کبی اسان زه قندن حاصل اولور دیدیکه بری بریکزه دعا ایدک زیرا نه سن انک

کفری ستر ایله کویا باری تعالی یی و مؤمنلری یعنی صحابه یی الدابر لر بیلزلر که انجق کسندو نفسلرینی الدایوب و بالی کندولره حاند اوله جقدر * (فی قلوبهم مرض فزادهم الله مرضا ولهم عذاب الیم بما كانوا یکتذبون) انلرک قبلرنده نفاق و حسد خسته لکی واردر الله تعالی دائمقرآن انزالیله انلرک شک و حقد و حسد مرضلرینی یاد ایدر و خلاف سویلدکلری سببیه انلر ایچون شدتلو عذاب واردر * (واذا قیل لهم لاتفسدو فی الارض قالوا انما نحن مصلحون) انلره بر یوزنده کفر و معصیت و مؤمنلری الدائمق ایله فساد ایتیک دینلدیجه انلر بزم کارمز انجق صلاح و طاعتدر دیرلر * (الا انهم هم المفسدون ولكن لا یعرون) اکاه اولک که تحقیق منافقنر کندولرینی کفرله و نابی ایماندن تعویقله افساد ایددیچیلردر و لکن کسندو لر بیک مفسدایدو کئی بیلزلر (واذا قیل لهم آمنوا کما آمن الناس قالوا انؤمن کما آمن السفهاء الا انهم هم السفهاء ولكن لا یعلمون) انلره

بکم عی فهم لایرجعون) صاغر لردر یعنی حق صحبتی ایشزلر دلسزلردر یعنی ایمان اقرار ایتزلر کورلر در یعنی دیده بصیرتله حق فرق ایتزلر انلر بو حاللردن رجوع ایتیبوب بو وجهله حشر اولورلر (او کصیب من السماء فیہ ظلمات و رعد و برق یجعلون اصابعهم فی اذانهم من الصواعق حذر الموت و الله محیط بالکافرین) یاخود انلرک مثالی شول کسنه لر کبیدر که کوکدن یغمور یاغر کن اول اثناده کوک کورلر و یلدرم ظاهر اولور اول کسنه لر صاعقه دن کندولره موت و هلاک و قوی خوفیله ایشتامک ایچون پارمقلرینی قولاقلرینه قیارلر الله تعالینک علی اول ککافرلرک اقوال و افعالی احاطه ایددیچیلر و قنده عذابدن خلاص اولزلر (یکاد البرق یخطف ابصارهم کما اضاء لهم مشوا فیہ و اذا اظلم علیهم قاموا ولو شاء الله لذهب بسمعهم و ابصارهم ان الله علی کل شیء قدير) یقین اولور که انلرک کوزلر بیک نورینی یلدرم چالوب قاشدرلر هر بار که یلدرم شعله و بردیجه اول ضیا ایله یورلر